

GEBIEDSONTWIKKELING
GROENE RIVIER WELL

Buyer Group Grondstromen

VAN WATERVEILIGHEIDSOPGAWE TOT GEBIEDSONTWIKKELING

Het Noord-Limburgse Well had in 1993 en 1995 te kampen met hoogwater van de Maas en forse overstromingen. Om dit niet nog eens te laten gebeuren, zijn destijds versneld dijken aangelegd. Deze zijn echter niet sterk en hoog genoeg om het dorp en de omliggende kernen in de toekomst goed te blijven beschermen. Vandaar de dijkversterking als hoogwaterbeschermingsmaatregel, gecombineerd met het herstel van de zogenoemde 'Groene Rivier' en andere opgaven. Het uitgangspunt was om zoveel mogelijk gebiedseigen grond te gebruiken. Dit lukt door een integraal plan te ontwikkelen en grondgestuurd te ontwerpen. Ook de expertise van de markt was cruciaal, die werd benut door de verzamelde informatie al bij de aanbesteding te delen. Als resultaat wordt de aanwezige grond maximaal gebruikt en is de aanvoer van nieuwe grond nihil.

De huidige dijken worden versterkt en een bijna 4 kilometer lange nieuwe dijk wordt aangelegd. Door maaiveldverlagingen krijgt de Maas meer de ruimte in de vorm van de Groene Rivier. Dankzij de aanleg van een brug met een grote overspanning van circa 225 meter in de provinciale weg N270 kan het gebied bij hoog water gecontroleerd volstromen. Uit deze maatregelen komt veel grond vrij.

Door de samenwerking op te zoeken, hebben vijf overheden verschillende opgaven als integrale gebiedsontwikkeling kunnen oppakken, onder leiding van Waterschap Limburg. Het integrale plan bestaat uit dijkversterking, dijkverlegging, rivierverruiming, herinrichting van een beek, maatwerkoplossing voor kasteel Well en het gebied De Kamp, omvorming tot een toekomstbestendig landbouwgebied en natuur- en landschapsontwikkeling.

Ter voorbereiding op het project is geofysisch onderzoek gedaan om de oude ligging van de rivierarm en het oorspronkelijke geulenpatroon in kaart te brengen en te integreren in het ontwerp. Heggen, hagen en andere kleine landschapselementen keren terug, bodem en water worden weer ecologisch gezond en de biodiversiteit herstelt. Dit natuurlijke gebied wordt niet alleen klimaatbestendig en waterrobuust, maar krijgt ook ruimtelijk gezien een enorme impuls.

SAMENWERKINGSPARTNERS

- Waterschap Limburg
- Gemeente Bergen
- Provincie Limburg
- Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
- Rijkswaterstaat

SAMEN SLIMMER WERKEN MET WAARDEVOLLE GROND

circulaire grondstromen

grond van alle kwaliteiten

AANBOD

GEBIEDSONTWIKKELING GROENE RIVIER WEL

PROJECTDOELEN

- Hoogwaterbescherming
- Rivierverruiming
- Beekherstel
- Gebiedsontwikkeling

GRONDSTROMEN

0,5 miljoen m³ vrijkomende grond, met als eis optimaliseren van milieu-effecten en minimaliseren materiaalgebruik (hoogwaardig grondgebruik), met als resultaat afvoer nihil

0,5 miljoen m³
vrijkomende grond

bijna 0,5 miljoen m³ grond
toepasbaar in projecten
binnen het gebied

specifieke
grond

VRAAG

SUCCESFACTOREN

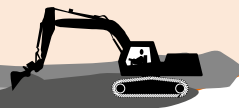

- Vroegtijdige samenwerking van 5 partijen
- Combineren van opgaven tot integraal plan
- Opdrachtgever deelt beschikbare informatie in uitvraag
- Inzet van (water)bodemkwaliteitskaart
- Integrale grondwaardebeoordeling

BATEN

- Circa 99% besparing van primaire materialen, waaronder grond
- 87% besparing van CO₂-emissies
- Circa € 8 miljoen kostenbesparing

MAATWERK

Maatwerkregel

Inzet van
(water)bodemkwaliteitskaart

HOOGWAARDIG GRONDGEBRUIK DOOR GEKOPPELDE OPGAVEN

“De opgave begon als een eenvoudige dijkversterking”, vertelt Joyce Vreede, projectmanager van Waterschap Limburg. “Met als doel grondverzet en grondafvoer te minimaliseren, verkenden we of een combinatie met de rivierverruiming haalbaar zou zijn. De kaders hiervoor ontbraken echter, waardoor we terug naar de tekentafel moesten om de plannen concreet te maken.”

Opnieuw kwam het water in de Maas hoog te staan, waardoor de urgentie voor beide projecten sterk voelbaar was. Dat zorgde voor een versnelling. “Met vertegenwoordigers van de vijf betrokken overheden en een ingenieursbureau werkten we binnen drie maanden naar een integrale oplossing toe. Dat was een intensief proces met een mooi resultaat: een plan voor hoogwaterveiligheid in het gebied, natuur- en landschapsontwikkeling en toekomstbestendige landbouw.”

Naast de gebiedsdoelen werd gestreefd naar zo min mogelijk aanvoer van primaire materialen en minimale emissies tijdens de uitvoering. Door de rivierverruiming in de tijd naar voren te halen, werd het mogelijk de gebiedseigen grond die daarbij vrijkwam te benutten voor het ontwerp van de dijkversterking.

GRONDGESTUURD ONTWERPEN DANKZIJ MAATWERKREGEL

Complex was de tweedeling van de dijken. “Aan de Maaskant moet de dijkversterking voldoen aan de eisen van het Hoogwaterbeschermingsprogramma, namelijk een voorgeschreven hoogte en opbouw volgens een sober en doelmatig ontwerp”, legt Joyce uit. “De dijk aan de kant van de Groene Rivier is niet gebonden aan diezelfde eisen. Door hiervoor een grondgestuurd ontwerp met bredere en flauwere taluds te maken, kunnen we meer grond uit de ontgravingen van de rivierverruiming kwijt.”

Een maatwerkregel is nodig om dat grondaanbod te koppelen aan de behoefte aan grond. “De complicerende factor is dat grond van water naar bodem vanuit de Wet bodembescherming minder snel wordt toegestaan dan andersom. We hebben een waterbodemkwaliteitskaart als onderbouwing ingezet, want eigenlijk verandert de bodem van het gebied niet. Vóór 1980 was er immers al een geul die nu met de Groene Rivier wordt hersteld.”

Het integrale ontwerp kreeg dankzij die onderbouwing het groene licht en de aanbesteding is afgerond. Tussen 2026 en 2030 worden de dijkversterking, de aanleg van de Groene Rivier, de gebiedsontwikkeling en een aantal mooie koppelkansen gerealiseerd.

RESULTAAT MET MEEKOPPELKANSEN

Met de vrijkomende grond vanuit de ontgravingen worden kerende steilranddijken aangelegd die bij het Limburgse terrassenlandschap passen. De aanleg van de Groene Rivier creëert een nieuw beekdal en met maatwerk in de omwalling wordt de functie van kasteel Well als waterburcht in ere hersteld. Door de toestroom van kwel komt natuurontwikkeling op gang en ook het oorspronkelijke landschap keert terug.

In het integrale plan wordt het gebied voorbereid als toekomstbestendig landbouwgebied, waarbij De Marke-stichting en agrariërs medebeheerders van het landschap worden. Een gezonde bodem en goed waterbeheer zijn hierin belangrijke doelstellingen en aandachtspunten. Door een omgevingswerkgroep te vormen, hadden bewoners en lokale initiatiefnemers een stem in het integrale plan.

OPBRENGST VAN HET INTEGRALE PLAN MET AANDACHT VOOR CIRCULARITEIT EN DUURZAAMHEID

- Circa 99% besparing van primaire materialen, waaronder grond
- 87% besparing van CO₂-emissies
- Circa € 8 miljoen kostenbesparing

WAARDE VOOR HET HELE GEBIED

“Door de dijkversterking, dijkverlegging en aanleg van de Groene Rivier borgen we de hoogwaterveiligheid in het gebied. De waterstand van de Maas daalt met 17 cm en dat heeft een positief effect bij hoogwater in de hele regio tot aan Roermond”, benadrukt Joyce. Op veel meer manieren plukt het gebied voordelen van het integrale plan. Zo ontstaat ruimte voor woningbouw door de slimme dijkverlegging.

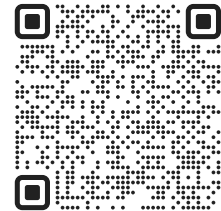
SUCCEFACTOREN

“Het vraagt lef om verder te kijken dan je eigen opgave alleen en om je eigen processen aan te laten sluiten op het gezamenlijke project. Dat vraagt om mensen op sleutelposities die de overtuiging hebben dat juist een integrale benadering de meeste waarde oplevert voor het gebied en veel meer voordelen heeft. Het voorlopig ontwerp was een onderdeel van de aanbesteding. De aanbesteding heeft bevestigd dat de markt met innovatieve ideeën weet te komen om het ontwerp verder te optimaliseren en nog slimmer met de vrijkomende grondstromen om te gaan.”

De gebiedsontwikkeling Groene Rivier Well is een voorbeeld van een succesvol project met meerdere opdrachtgevers, die vanaf het begin hoogwaardig grondgebruik tot doel stelden. Opgaven als dijkversterking, dijkverlegging, rivierverruiming, beekherstel, natuurontwikkeling en toekomstbestendige landbouwontwikkeling kwamen samen in een integraal plan met veelzijdige waarde voor het gebied. De expertise van marktpartijen werd benut door alle informatie al bij de uitvraag te delen, waardoor ze slimme aanbiedingen konden doen. Door de krachten te bundelen, is het ontwerp geoptimaliseerd waardoor gebiedseigen grond maximaal wordt gebruikt.

Meer informatie:

- www.waterschaplimburg.nl/@5757/dijkversterking-well/
- Digitale werkatlas: <https://storymaps.arcgis.com/stories/b8033f62a17b46c7b439f24c31d2cf70>

TIPS VOOR HOOGWAARDIG GRONDGEBRUIK

- Doe vroegtijdig onderzoek naar de mogelijkheden en deel dit in het inkooptraject.
- Zoek andere overheden op om grondstromen van projecten vroegtijdig in kaart te brengen.
- Kijk verder dan de optelsom van de opgaven: zorg dat je samen het juiste doel formuleert en daarop stuurt.
- Kies voor duurzaamheid en circulariteit in het hele proces als een goede leidraad voor (grondgestuurd) ontwerp, planvoorbereiding, uitvoering en evaluatie.
- Benut de kennis van marktpartijen voor innovatieve oplossingen door een uitdagende uitvraag (EMVI/ BPKV-criteria).
- Geef de markt ruimte, ook in het ontwerp.

Buyer Group Grondstromen

In de Buyer Group Grondstromen werken overheden en marktpartijen samen om een stevige bijdrage te leveren aan hoogwaardig, circulair en kostenbewust werken met grond.

gripopgrondstromen.nl

